

Globalizacja i regionalizacja w stosunkach międzynarodowych

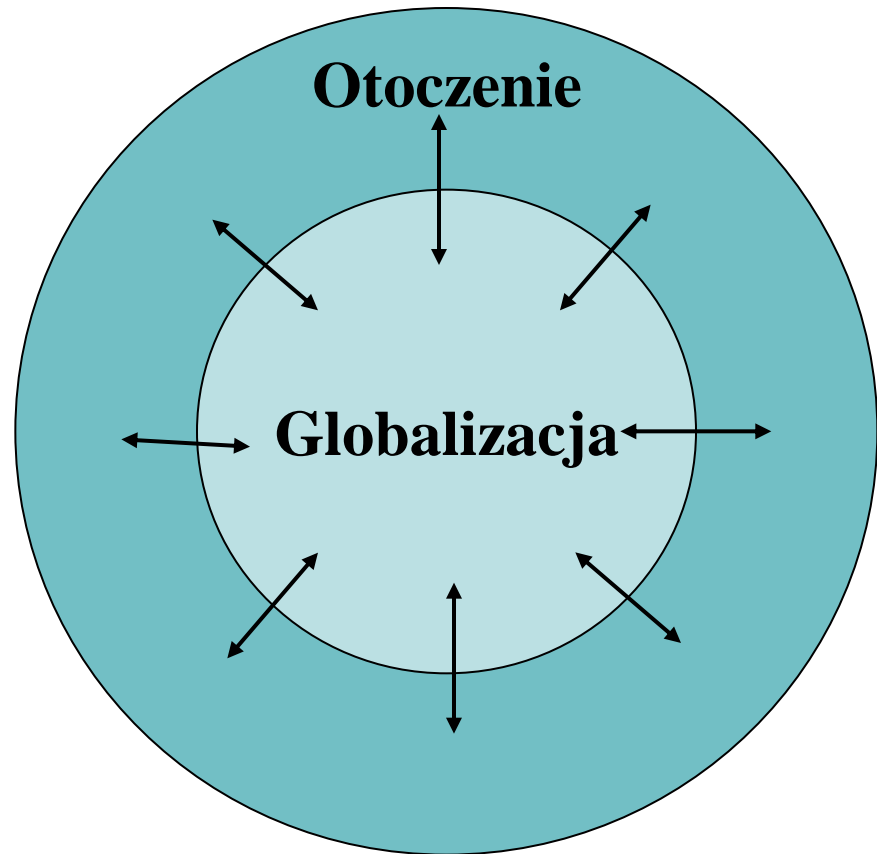
Wykład 4 – Główne siły globalizacji. Globalizacja a regionalizacja

Prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk
Instytut Rynków i Konkurencji
KNOP SGH

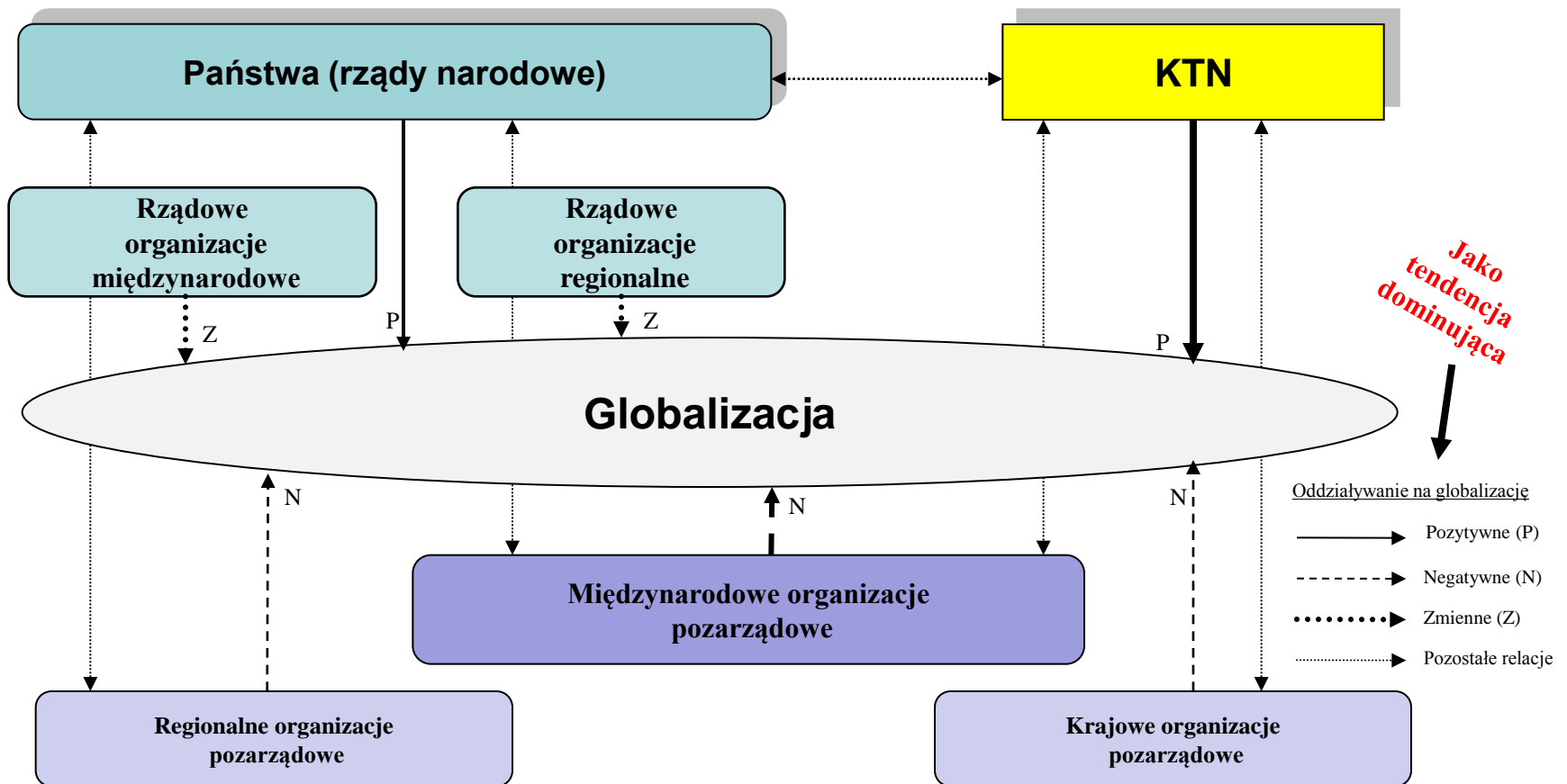
Otoczenie jako miejsce zachodzenia globalizacji
oraz zbiór głównych uczestników (sił) globalizacji

Otoczenie nie jest opozycją (przeciwstawieniem),
ani dopełnieniem dla globalizacji

Otoczenie + Globalizacja \neq Całość

Główni uczestnicy światowej polityki gospodarczej w epoce globalizacji

Pozytywne oddziaływanie
na globalizację (!)

Państwa/rządy narodowe (1)

- spadek znaczenia państwa narodowego (ograniczanie suwerenności, zmierzch ery państwa narodowych?)
- redukcja znaczenia polityki gospodarczej państwa
- redukcja znaczenia regulacji państwowych w gospodarce
- stopniowa deregulacja gospodarek narodowych
- działania państwa na rzecz pozyskania kapitału (KTN)

Pozytywne oddziaływanie
na globalizację (!)

Państwa/rządy narodowe (2)

- obszary aktywności państwa w erze globalizacji:
 - bezpieczeństwo
 - sądownictwo
 - infrastruktura (techniczna, społeczna)
 - polityka fiskalna
 - zabezpieczenie socjalne
 - szkolnictwo (częściowo)
- brak globalnego zarządzania (*global governance*) – instytucji, prawa, procedur, kontroli

Pozytywne oddziaływanie
na globalizację

Korporacje transnarodowe

- główna siła napędowa globalizacji
- wypieranie organów narodowych (państwa) z obszaru ekonomii (głównie ze sfery realnej, stopniowo ze sfery regulacyjnej)
- tworzenie struktur ponadnarodowych (oddziały, branże, filie)
- tworzenie własnych zbiorów regulacji (procedury, kodeksy, strategie, normy itd.)

“Zmiany w międzynarodowych praktykach biznesowych, wypracowane przez KTN, mają większe znaczenie niż tworzenie nowych systemów ekonomicznych i finansowych („wypracowywane” przez państwa i jego agendy – przypis S.K.)

R. D. Hurt (1995)
From Columbus to ConAgra
Omówienie

Zmienne oddziaływanie
na globalizację

Rządowe organizacje międzynarodowe BŚ, MFW, WTO, FAO, ONZ

- Część organizacji międzynarodowych w istocie działa na rzecz globalizacji:
 - BŚ/MFW
 - WTO
- Część organizacji podejmuje wysiłki na rzecz ograniczenia negatywnych skutków globalizacji:
 - FAO
 - WHO
 - Obszary aktywności: problemy głodu, zdrowie, ochrona środowiska

Zmienne oddziaływanie
na globalizację

Rządowe organizacje regionalne EBC, EBOiR, UE

- rządowe organizacje regionalne zazwyczaj podejmują działania na rzecz regionu/obszaru swojej aktywności/działania
- niektóre działania tych organizacji – realizowane zwłaszcza pod wpływem (presją) organizacji międzynarodowych (WTO, MFW) mogą prowadzić do pozytywnego (!) oddziaływania na globalizację (przykład: presja WTO na UE na forum rundy Doha)

**Negatywne oddziaływanie
na globalizację**

Międzynarodowe organizacje pozarządowe

Klub Rzymski, Lekarze Świata, Instytut Schillera,

- zasadniczo podejmują działania przeciwne procesom globalizacji
- ostrzegają przed negatywnymi skutkami globalizacji
- ukazują negatywne następstwa intensywnej eksploatacji środowiska i jego zasobów (*Raporty Klubu Rzymskiego*)
- finansują akcje edukacyjne i oświatowe
- przekonują państwa i organizacje rządowe do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- uczestniczą w akcjach pomocowych i charytatywnych

**Negatywne oddziaływanie
na globalizację**

Regionalne organizacje pozarządowe

Oddziały i filie INGOs

- oddziaływanie negatywne na globalizację
- działania charakterem zbliżone do akcji międzynarodowych organizacji pozarządowych, odnoszone do konkretnego regionu
- mniejsza skala działania
- regionalizm podejmowanych przedsięwzięć

Krajowe organizacje pozarządowe

Związki zawodowe, branżowe

**Negatywne oddziaływanie
na globalizację**

- organizacje krajowe podejmują zazwyczaj działania przeciwstawiające się procesom globalizacji
- niewielka (lokalna) skala oddziaływania
- częste wykorzystywanie presji w oddziaływaniu na organy państwowe (związki branżowe)
- silny akcent branżowy (sektorowy) w działaniu
- działania na rzecz konsolidacji aktywności na forum międzynarodowym (COPA - Committee of Professional Agricultural Organisations, COGECA - General Confederation of Agricultural Cooperatives)

Antyglobalizm, alterglobalizm

Alterglobalizm:

krytyka nie samego procesu globalizacji, lecz tylko jego neoliberalnego charakteru

Antyglobalizm:

krytyka samego procesu globalizacji (Alternatywa: naród, rodzina, wspólnoty lokalne)

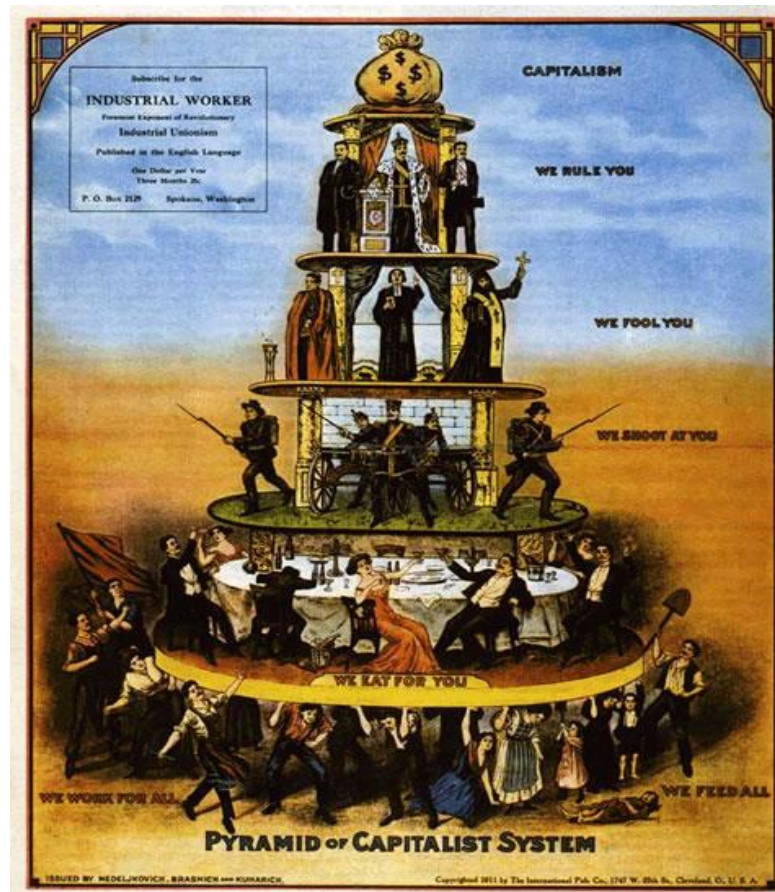

Alterglobalizm

Krytyka problemów współczesnego świata z perspektywy alterglobalizmu:

- postępująca degradacja środowiska naturalnego,
- postępująca degradacja kultur lokalnych, niszowych,
- unifikacja kultury,
- narastanie antagonizmów narodowo-etnicznych,
- wyzysk pracowników korporacji,
- nierozwiązane problemy Trzeciego Świata (analfabetyzm, ubóstwo)
- wzrastające dysproporcje ekonomiczne między bogatą Północą i biednym Południem.

Antyglobalizm, alterglobalizm

“Piramida Systemu Kapitalistycznego”
(The Industrial Worker, 1911)

Globalizacja a regionalizacja (1)

- **czym jest regionalizacja?**
 - *...to pogłębianie więzi handlowych i gospodarczych w obrębie sąsiadujących ze sobą obszarów...* (z reguły krajowych, lecz także międzypaństwowych/ponadnarodowych)
 - tendencja do zachowania (lub wykreowania nowych) odrębności regionalnych (regionalizm)
- regionalizacja – nowa forma umiędzynarodowienia aktywności politycznej, gospodarczej, społecznej, naukowej i kulturowej
- potencjalne źródło konfliktów (integracja regionów przygranicznych, „kosztem” regionów jednego państwa)

Globalizacja a regionalizacja (2)

- globalizacja nie stanowi alternatywy dla regionalizacji
- globalizacja - likwiduje lokalności istniejące autonomiczne
- globalizacja nie jest możliwa bez regionalizacji (?)
- rodzaje regionalizacji:
 - **mikroregionalizacja** (poziom poniżej państwa narodowego)
 - nacjoregionalizacja (obrona statusu państwa)
 - makroregionalizacja (struktury ponadpaństwowe - UE, NAFTA)
 - megaregionalizacja (kultura, religia)

Globalizacja a regionalizacja (3)

- **nowe znaczenie (status) regionalizacji:**
 - utrata autonomii (głównie politycznej) przez region,
 - wzrost znaczenia regionu jako przestrzeni gospodarczej dla inwestycji oraz miejsca rekreacji i wypoczynku (nie dotyczy wszystkich regionów!)
 - podmioty wiodące w regionalizacji (KTN, potem samorzady, brak miejsca dla organów państwa narodowego)
- szanse metropolii i obszarów peryferyjnych w erze globalizacji (przetrwać mogą tylko metropolie)
- w erze globalizacji region musi posiadać przewagi konkurencyjne
- wzrost znaczenia samorządu regionalnego ponad rząd narodowy

Globalizacja a regionalizacja (4)

- Globalizacja w efekcie prowadzi do **glokalizacji**
- Glokalizacja – globalizacja ukształtowana lokalnie, wymieszanie wartości lokalnych i globalnych (Roland Robertson)
- Czym jest glokalizacja:
 - to kosztowny hamburger McDonald's w Izraelu,
 - zamykanie McDonald's 5x dziennie w krajach arabskich
 - w Polsce – WieśMac
- Według niektórych poglądów glokalizacja może ochronić tożsamość i dziedzictwo kulturowe narodów (Thomas Friedman)

Źródło: <http://onphoto.net/?id=472242>

Dziękuję za uwagę